

Guía Docente				
Datos Identificativos				2020/21
Asignatura (*)	Enfermaría Xerontolóxica		Código	661G01020
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Ciencias da Saúde			
Coordinación	Garcia Martinez, Carmen Maria	Correo electrónico	maria.garciam@udc.es	
Profesorado	Garcia Martinez, Carmen Maria	Correo electrónico	maria.garciam@udc.es	
Web				
Descrición xeral	A Materia de Enfermaría Xerontolóxica ten como meta que o estudante adquira coñecementos, habilidades e actitudes sobre a problemática bio-psico-social do ancián, o que o capacitará para dar coidados integrais de fomento da saúde, prevención da enfermidade, recuperación e rehabilitación física e social, así como o coñecemento das causas e das consecuencias do envellecemento individual e poboacional.			

Plan de continxencia

1. Modificacións nos contidos

Non habra modificacións nos contidos

2. Metodoloxías

*Metodoloxías docentes que se manteñen

- Sesión maxistral con soporte audiovisuais realizada de modo síncrona, e complementada con pdf dos temas a tratar, para facilitar a adquisición de competencias e o seguimento do temario, a través da plataforma Teams
- Análise de fontes documentais, con entrega individual dunhas tarefas en Moodle que recollan a reflexión por parte do estudante
- Estudo de casos realizados de xeito individual a través de tarefas de moodle, e corrixidos de xeito grupal nas clases de grupo reducido, a través da plataforma Teams.
- Probas a través da plataforma moodle, relacionadas cos temas impartidos na Clase magistral on line, preparatorias para o exame final.

*Metodoloxías docentes que se modifican

- Sesión maxistral: farase mais participativa co obxectivo de aclarar dúbidas, xa que o temario e materiais audiovisuais estarán a disposición do estudante desde o 1º día de clase, nunha planificación detallada diaria con tarefas a desenvolver
- Traballos tutelados: non se levará a cabo esta metodoloxía, será substituída pola resolución dun caso formulado pola docente.
- Estudo de casos: realizaranse de xeito individual, e con discusión na clase de grupo reducido en Teams.

3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado:

MOODLE para resolución de dúbidas a través do correo ou do Foro de dúbidas.

Frecuencia: según demanda

TEAMS para tutorías virtuais, adaptando os horarios para facilitar as reunións. Máximo 1 h semanal por alumno que o solicite.

* Modificacións na avaliación:

Estudo de casos: 40% da nota final. Entrega de casos con traballo individual e que despois de seren discutidos na aula, deben ser capaces de reflectilo nun documento escrito de forma coherente e ordenada, segundo as recomendacións metodolóxicas establecidas.

A corrección realizarase mediante rúbrica sinxela, entregada ao estudante o primeiro día de traballo en grupo reducido.

Farase búsqueda bibliográfica de evidencia científica actual en cada caso.

Proba de resposta mixta: 60% da nota final. Realizarase unha proba mixta nun tempo de 55 minutos a través de Moodle, de forma sincrónica na hora marcada na data oficial.

Cada proba constará de 10 preguntas. As preguntas procederán dun banco de preguntas que se presentarán de forma aleatoria por bloques a cada alumno. Os contidos que se avaliarán nesta proba serán os desenvolvidos durante as sesións maxistrais, os seminarios e os estudos de casos.

* Observacións na avaliación:

? As probas superadas na primeira oportunidade (febreiro) se conservaran para a segunda oportunidade (xullo).

? Os estudantes con matrícula a tempo parcial, acolleranse á modalidade de exame de proba mixta que constará de preguntas cortas e estudos de casos, e supondrá o 100% da nota.

? Sistema de calificacións: O sistema de calificacións expresaráse mediante calificación numérica de acordo co establecido no art. 5 do Real Decreto 1125/2003 de 5 de setembro (BOE 18 de setembro), polo que establece o sistema europeo de créditos e o sistema de calificacións nas titulacións universitarias de carácter oficial e validez en todo o territorio nacional. 0-4,9 = Suspenso 5-6,9 = Aprobado 7-8,9 = Notable 9-10 = Sobresaiete 9-10 = Matrícula de Honra

(Graciable).

? Non Presentado: no acta de calificacións figurará como non presentado (N.P.) aquel estudante que non se presente a proba escrita final.

? Matrícula de honra: otorgarase automaticamente aos alumnos que alcancen a maior calificación, sempre que esta sea igual o superior a 9,0. no caso que exista maior número de alumnos que matrículas de honra asignadas a materia, adxudicaranse aos alumnos con mellor nota media nos estudos de caso, de coincidir as notas, dos estudos de casos, adxudicaranse aos alumnos con mellor nota na proba mixta.

Outras consideracións:

? Antes da realización das probas pasarase lista, a través de MicrosoftTeams. Durante a realización das probas escritas, os alumnos deberán permanecer conectados a Teams a través de videoconferencia. O docente poderá fixar a cámara ao estudante que deséxe, e activar o micrófono do estudante. En calquier momento da videoconferencia o docente pode pedir que mostre a súa pantalla o que está escribindo no papel. No caso de mala conexión do estudante, a proba farase por chamada telefónica na data oficial, nunha hora marcada para tal fin sempre que se constate o erro da rede ou de conexión.

. Modificacións da bibliografía ou webgrafía

Facilitarase o acceso a bibliografía online e artigos relacionados cos temas a tratar, estarán na plataforma Moodle.

5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía

Facilitarase o acceso á bibliografía online e a artigos relacionados cos temas a tratar, estarán na plataforma Moodle.

2. Metodoloxías

*Metodoloxías docentes que se manteñen

*Metodoloxías docentes que se modifican

3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado

4. Modificacións na avaliación

*Observacións de avaliación:

5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía

Competencias do título

Código	Competencias do título
A49	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde.
A50	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer.
A51	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores.
A52	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B13	Toma de decisións.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3.- Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4.- Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Describir e utilizar conceptos relevantes sobre os procesos de envellecemento individual e colectivo tendo en conta a súa evolución e variabilidade dende unha perspectiva histórica, antropolóxica e social.	A49	B1 B2 B8	C4 C12
Elexir e aplicar adecuadamente instrumentos de valoración e escalas específicas para o ancián eo seu cuidador/a, demostrando capacidade e habilidade para realizar a valoración integral do paciente ancián utilizando referentes teóricos e evidencias científicas	A49 A50 A51 A52	B2 B3 B8 B9 B13	C4 C11
Analizar e discutir as diferenzas entre os cambios normais asociadas ao envellecemento de aqueles que son consecuencia dos procesos patolóxicos, relacionando estes cambios coa satisfacción das necesidades básicas.	A49 A50 A51 A52	B1 B2 B3 B8 B9 B13	C4 C10
Identificar os procesos de alteración da saúde mais prevalentes nas persoas maiores no medio comunitario e hospitalario, planificando e prestando coidados de enfermaría a través dun modelo enfermeiro e un proceso de intervención baseado na linguaxe estandarizada (NANDA, NIC, NOC)	A49 A50 A51 A52	B1 B2 B3 B8 B9 B13	C4 C11

Describir e analizar os distintos niveis e servizos asistenciais sanitarios e sociais identificando os recursos sociais existentes na comunidade e describindo como han de usarse tendo en conta ás necesidades das persoas maiores	A49 A52	B1 B2 B3 B9 B13	C4 C10 C11 C12
Promover estilos de vida saudable e auto-coidado, apoiando o mantemento de comportamentos preventivos e terapéuticos que promovan a independencia, na satisfacción das necesidades básicas humanas e melloren a calidade de vida na vellez, describindo o medio ambiente axeitado para o benestar e protección dos maiores	A49 A50 A51 A52	B1 B2 B3 B8 B9 B13	C4 C10 C12

Contidos	
Temas	Subtemas
Unidade Didáctica I: Conceptos e Xeneralidades relacionados ca vellez	Tema 1. Conceptos Xerais Tema 2. Proceso de Envellecemento e Teorías Tema 3. Demografía da ancianidade
Unidade Didáctica II: Aspectos sociais, antropolóxicos e económicos do envellecemento	Tema 4. Socioloxía da ancianidade Tema 5. Aspectos Económicos da vellez Tema 6. Entorno arquitectónico na calidade de vida das persoas maiores
Unidade Didáctica III: A persoa maior san. Necesidades Básicas humanas asociadas ao proceso do envellecemento.	Tema 7. Concepto de anciano san e anciano fráxil Tema 8. Valoración de enfermería a persoa maior Tema 9. Necesidade de osixenación Tema 10. Necesidade de alimentación Tema 11. Necesidade de eliminación Tema 12. Necesidade de movemento Tema 13. Necesidade de descanso e soño Tema 14. Necesidade de manter a temperatura corporal Tema 15. Necesidade de Comunicarse e de expresión sexual.
Unidade Didáctica IV: A persoa maior enferma. Características das enfermidades no ancián. Procesos patolóxicos mais frecuentes	Tema 16. Características das enfermidades do ancián Tema 17. Terapéutica no ancián Tema 18. ACV Tema 19. Parkinson Tema 20. As Demencias
Unidade didáctica V: A atención sociosanitaria en España	Tema 21: Recursos formais e informais no coidado da persoa anciá con problemas de saúde y/o dependencia

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A49 A50 A51 A52 B1 C4	26	26	52
Estudo de casos	A49 A50 A51 A52 B1 B2 B3 B8 B9 B13 C10 C11 C12	14	21	35
Traballos tutelados	A49 A50 A51 A52 B1 B3 B8 B13 C4 C10 C11 C12	1	10	11

Proba mixta	A50 A51 A52 A49 B2 B8 B9 B13 B3 C10	2	28	30
Análise de fontes documentais	A49 A50 A51 A52 B1 B3 B8 B9 C4	2	5	7
Aprendizaxe servizo	A49 A50 A51 A52 B1 B2 B8 B9 B13 C4 C11 C12 C10	1	10	11
Actividades iniciais	C4	2	0	2
Atención personalizada		2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.
Estudo de casos	Metodoloxía onde o suxeito se enfronta ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo.
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-tutor.
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
Aprendizaxe servizo	“O aprendizaxe servizo e unha proposta educativa que combina procesos de aprendizaxe e de servizo a Comunidade nun único proxecto ben articulado no que os participantes aprenden a vez que traballan nas necesidades reais do entorno ca finalidade de melloralo”; Begoña Martínez, Isabel Martínez, Israel Alonso y Monike Gezuraga. TENDENCIAS PEDAGÓGICAS Nº 21. 2013.102
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe a fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativos, que partan dos saberes previos do alumnado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Sesión maxistral Traballos tutelados Proba mixta Aprendizaxe servizo	A atención personalizada relacionada cos traballos ten como finalidade orientar os estudantes na realización dos traballos. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, a través do correo electrónico, moodle ou da plataforma Teams. A atención personalizada relacionada coa proba mixta e coa lección maxistral ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia. Farase de forma individualizada, a través do correo electrónico, moodle ou da plataforma Teams. A atención personalizada relacionada co Aprendizaxe servizo ten como finalidade orientar os estudantes na realización do mesmo. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, ben a través do correo electrónico, moodle ou da plataforma Teams.
--	--

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	A49 A50 A51 A52 B1 B2 B3 B8 B9 B13 C10 C11 C12	A asistencia e participación activa na aula a través dos grupos de traballo, onde se avaliará a adquisición de competencias, suporá o 20% da cualificación final. A avaliación farase tendo en conta, fundamentalmente, os seguintes aspectos: valoración, diagnósticos e planificación de resultados e intervencións de enfermaría. A asistencia a os grupos de traballo será obrigatoria.	20
Traballos tutelados	A49 A50 A51 A52 B1 B3 B8 B13 C4 C10 C11 C12	A realización dos traballos tutelados será obrigatoria. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. Suporá o 20% da cualificación final. Para a avaliación dos traballos seguiranse criterios de calidade sobre: presentación, estrutura, contidos, bibliografía e exposición oral, de se realizar.	20
Proba mixta	A50 A51 A52 A49 B2 B8 B9 B13 B3 C10	Proba escrita con pregunta curta, tipo test e a resolución de casos prácticos para avaliar, fundamentalmente, a aprendizaxe das competencias. Sendo condición indispensable para superar a materia haber superado o examen con nota igual o superior a un 5 sobre 10. Esta proba suporá o 60% da cualificación final.	60

Observacións avaliación
Segunda oportunidade: Realizaranse unha proba escrita a través da plataforma Moodle e o estudante deberá permanecer conectado a plataforma Teams. A proba constará de preguntas curtas e/o tipo test, relacionadas con contidos teóricos. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10.0 punto de corte para acadar o aprobado se situará no 70% de respostas acertadas. Adianto oportunidade e estudantes con matrícula parcial: Proba mixta 100% da cualificación final.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Enfermería Clínica (). . - Nursing. Edición española (). . - García López MV, Rodríguez Ponce C, Toronjo Gómez AM (2008). Enfermería del anciano. 2ª ed. Madrid: DAE - Luis Rodrigo MT. (2013). Los Diagnósticos Enfermeros. Revisión crítica y guía práctica. 9ª ed. Barcelona: Masson; - Guillén Llera F, Pérez del Molino Martín J, Petidier Torregrosa R. (2008). Síndromes y cuidados en el paciente geriátrico. 2ª ed. Barcelona: Elsevier Masson; - Gerokomos (). . - Pérez Melero A (2008.reim). Guía de cuidados de personas mayores. Madrid: Síntesis - Quintanilla Martínez M (2006). Cuidados integrales de enfermería Gerontogeriátricos. Vol 1. 2da ed amp y rev. Barcelona: Monsa Ediciones - Quintanilla Martínez M. (2006). Cuidados integrales de enfermería Gerontogeriátricos. Vol 2. 2da ed. amp y rev. Barcelona: Monsa Ediciones - Cobo Domingo JC (2008). Geriatria y Gerontología. Atención Integral al anciano. Logoss - Heather Herdman T (2019). Diagnósticos Enfermeros: Definiciones y Clasificación 2018-2020. Barcelona: Elsevier España S. L - Revista Española de Geriatria y Gerontología (). . - García Hernández M, Medina Aragón F J, Gallo Estrada J. (2011). Atención enfermera en los grandes síndromes geriátricos. Madrid: Fuden - Millán Calenti (2011). Gerontología y Geriatria. Valoración e intervención. Madrid:Médica Panamericana - editores, Howard K. Butcher, ...[et al.] 7ª ed (2019). Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC). Barcelona : Elsevier, - MOORHEAD S, JOHNSON M, MAAS ML, SWANSON E (2014). Clasificación de resultados de enfermería (NOC) : medición de resultados en salud Edición 5ª ed . Madrid: Elsevier - D'Hyver, Gutierrez Robledo LM. (2014). Geriatria. 3ª ed.. México: Editorial El Manual moderno - Bermejo C, Rodríguez J (2017). Manual terapéutico en Geriatria. 2ª ed. Madrid: Editorial Médica PANamericana - Rodríguez García R, Lazcano Botello G.A (2011). Práctica de la Geriatria. 3ª ed.. México: McGraw-Hill. Interamericana - García Hernández M, Martínez Sellares R. (2012). Enfermería y Envejecimiento. Barcelona: Elsevier Masson; - American Journal of Nursing (). .
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía/750G01001
 Psicoloxía/750G01003
 Fundamentos da Enfermaría/750G01007
 Nutrición/750G01009
 Farmacoloxía/750G01011
 Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/750G01016
 Estancias Clínicas I/750G01025
 Estancias Clínicas II/750G01026
 Enfermaría Clínica I/750G01034
 Enfermaría Clínica II/750G01035
 Fisioloxía/750G01105

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica III/750G01017
 Enfermaría Comunitaria II/750G01019
 Estadías Clínicas III/750G01027

Materias que continúan o temario

Observacións

Esta materia ten en conta as recomendacións de SOSTENIBILIDADE MEDIO AMBIENTE, PERSOA E IGUALDADE DE XENERO:- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia, realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos.- Teranse en conta os principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais.- Atendendo ás distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria, nesta materia terase en conta a perspectiva de xénero velando pola non utilización dunha linguaxe sexista na aula, nos documentos desenvolvidos na materia e nas actividades clínicas realizadas co alumnado.- Traballarase para identificar e modificar prexuizos e actitudes sexistas dentro da aula ou no contexto clínico, influíndo na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade.- Prestará especial atención en detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas.- Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso idóneo, igualitario e proveitoso á vida universitaria.A entrega dos traballos tutelados, farase en papel:- Non se empregarán plásticos- Realizaranse impresións a dobre cara- Empregarase papel reciclado- Evitarase a impresión de borradoresNa realización dos traballos tutelados, o plaxio e a utilización de material non orixinal, incluído aquel obtido a través de Internet, sen indicación expresa da súa procedencia e, se é o caso, o permiso do seu autor/a, poderá ser considerada causa de cualificación de suspenso na actividade.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías